

BUITEN

3^E JAARGANG N^O. 49

ZATERDAG 4 DECEMBER 1909.

Foto Henri Meijer.

*DE EERSTE RIJP.
BOSCHRAND OP HET LANDGOED WARNSBORN TE ARNHEM.*

INHOUD:

DE EERSTE RIJP. ILLUSTRATIE	BLZ. 593
OVERZICHT VAN DE WEEK.	594
DE STERRENHEMEL IN DECEMBER, DOOR A. A. N.	594
UIT „KIEPE”, DOOR M. KRAMER	595
HEESTERS (GEDICHT), DOOR J. WINKLER PRINS	595
NUESTRA SEÑORA DE GUADALUPE, DOOR THEO DE VEER, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 596—600
DE EENDENKOOI, DOOR W., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 600
DE HYACINTEN, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTREERD	602
VARIA.	604

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotografieën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74—76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

OVERZICHT VAN DE WEEK.

22 NOVEMBER. Bij Kon. Besluit wordt de inwerkingtreding van de wet betreffende het onderzoek naar het vaderschap bepaald op 15 December e.k.

Begin van het historisch debat over de begroting en de oppositie-motie van Lord Lansdowne in het Huis der Lords, het gedenkwaardigste debat sinds de verwerping van Gladstone's Home Rule wet voor Ierland in 1893.

In de Fransche Kamer interpelleeren Merle en Jaurès de regering over hare houding ten opzichte van Spanje's optreden in het Rifgebied. De minister van buitenlandsche zaken verklaart, dat Frankrijk geen geheim Marokko-verdrag met Spanje heeft.

In Kopenhagen, waar reeds één sociaal-democratische burgemeester is, wordt in de vacature van den tweeden burgemeester ook een sociaal-democraat gekozen.

23 NOVEMBER. Te Groningen wordt een vergadering gehouden van burgemeesters van gemeenten in de provincie Groningen, om te komen tot de oprichting van een provinciale elektrische centrale op coöperatieven grondslag.

Dood van den Brusselschen burgemeester De Mot.

Na een redevoering van minister Pichon spreekt de Fransche Kamer haar vertrouwen uit in de Marokko-politiek der regering.

Officieele telegrammen bevestigen de berichten van een hevige vulkanische uitbarsting op Teneriffe.

De Spaansche regering ontvangt telegrammen van generaal Marina, die doen voorzien, dat aan de vijandelijkheden in het Rif weldra voorgoed een einde zal komen.

24 NOVEMBER. Te Amsterdam wordt door mannen van wetenschap de dag herdacht, waarop vóór 50 jaren Darwin zijn „Origin of species” in het licht gaf.

De verdere behandeling van de Papendrechtsche strafzaak door het gerechtshof te Arnhem uitgesteld, voor het instellen van een nader onderzoek omtrent sommige punten.

Redevoering van lord Rosebery in het Hoogerhuis. Hoewel hij de begroting slecht vindt, wil hij niettemin, dat de Lords haar zullen aanvaarden, omdat de verwerping het Hoogerhuis wellicht zijn bestaan zou kosten.

Uit de St. Paulmijn te Cherry (Illinois), die op 13 November in brand geraakte, worden 168 lijken te voorschijn gebracht.

25 NOVEMBER. Volksbetooging tegen het Hoogerhuis op het Parlementsplein te Londen.

De koning van Bulgarije brengt koning Peter van Servië een vluchtig bezoek, waarover de Servische couranten in de wolken zijn.

Plechthige overbrenging van het stoffelijk overschot van Kosuth naar het nieuwe mausoleum te Budapest.

26 NOVEMBER. Jhr. de Savornin Lohman, de leider der christelijk-historischen, houdt in de Kamer een rede over de lintjeszaak, waarin hij erkent dat Dr. Kuyper verplicht is meer licht te ontsteken, b.v. voor een eeraad of een commissie van onderzoek buiten de Kamer.

Generaal Marina bezet den Atlantenberg, een belangrijk strategisch punt, met het gevolg dat verschillerende Rif-stammen hunne onderwerping aanbieden.

27 NOVEMBER. Aanbieding van een adres met ruim 25.000 handteekeningen aan Mr. W. F. van Leeuwen, waarin hem verzocht wordt terug te komen op zijne aanvraag om ontslag als burgemeester van Amsterdam.

Aankomst van koning Manuel van Portugal te Parijs, waar hij door de Fransche bladen hartelijk welkom wordt geheeten.

Het Deensche Folkething besluit, den oud-minister-resident Christensen en den oud-minister van Binnenlandsche Zaken Berg in staat van beschuldiging te stellen, in verband met Alberti's millioenenverduistering.

DE STERRENHEMEL IN DECEMBER.

HET volgende overzicht geeft den stand der *Sterrenbeelden* in den vóóravond (omstreeks 8 uur):

Zenith: Andromeda, Cassiopeia, Perseus;

Noorden: Groote en kleine Beer, Draak;

Noordoosten: Giraffe;

Oosten: Kleine Hond, Lynx, Orion, Tweelingen, Wagenman;

Zuidoosten: Stier;

Zuiden: Driehoek, Eridanus, Ram, Visschen, Walvisch;

Zuidwesten: Pegasus, Waterman;

Westen: Arend, Dolfin, Hagedis, Lier, kleine Paard, Pijl, Vos,

Zwaan;

Noordwesten: Cepheus, Hercules.

De *Melkweg* loopt te ongeveer acht uur door het Zenith, vrijwel van Oost naar West. December en Januari zijn de maanden, waarin de sterrenhemel zijn grootste pracht ten toon spreidt; daar zooals uit het hierboven gegeven lijstje blijkt, te 8 uur de luisterrijkste sterrenbeelden Orion, Tweelingen, Stier en Wagenman nog in het Oosten of Zuidoosten staan, zoo moet men in December tot een uur of tien 's avonds wachten om de winterconstellaties in volle pracht te aanschouwen.

Er zijn deze maand vier *Algolminima* op geschikte uren waarneembaar, namelijk den 10^{en} even vóór middernacht, den 13^{en} te 8 uur, den 16^{en} te 5 uur en den 30^{en} even na middernacht. De ster *Mira Ceti* is nu voor het bloote oog verdwenen en in een binocle alleen nog maar gemakkelijk te vinden, als men haar plaats nauwkeurig kent.

Van 9 tot 12 December zijn er vrij veel *vallende sterren* te verwachten, als gewoonlijk voornamelijk na middernacht (zie No. 45 van dezen jaargang); naar hun straalpunt in de Tweelingen (Gemini) heeten zij Geminiden.

December is de maand der lange avonden. Den 22^{en} bereikt de zon den *winterstilstand*, waarna zij zich weer naar den evenaar toe wendt. Wij zagen vroeger al eens uitvoeriger (Buiten II No. 1 en No. 49), hoe de „donkere dagen vóór Kerstmis”, hoewel natuurlijk voornamelijk veroorzaakt door den lagen stand der zon, bovendien nog korter en donkerder lijken dan zij werkelijk zijn, doordat de avondschemering vroeger schijnt in te vallen, op de klok afgelezen, dan men verwacht. De klok is n.l. bijna de heele maand December, tot Kerstmis toe, bij de zon achter, en het gevolg is, dat de vroegste zonsopgang, op de klok afgelezen, al half December voorkomt, terwijl men dien pas den 22^{en} verwacht. De lengte van den dag kan echter natuurlijk door de tijdsvereffening niet veranderen: wat men 's avonds daarvoor aan daglicht schijnt te kort te komen, wint men 's morgens.

Evenals in Juni (Buiten III No. 23) beschrijven ook in December de *zonnevlekken* schijnbaar rechte banen over de zonneschijf, zooals gemakkelijk op het in No. 26 van den eersten jaargang afgebeelde projectiescherm, dat aan elken kijker aangebracht kan worden, te constateeren is. In de andere maanden van het jaar zijn deze banen hetzij naar boven, hetzij naar onderen gekromd. De kans om op een willekeurigen dag vlekken op de zonneschijf te zien, wordt tegenwoordig hoe langer hoe grooter, daar tegen 1911 een vlekkenmaximum in aantocht is.

Den 12^{en} December is er een gedeeltelijke *zonsverduistering*, die echter alleen op Nieuw-Zeeland en in de Zuidelijke IJszee waargenomen kan worden.

Mercurius is onzichtbaar.

Venus is in de eerste dagen van December in grootste Oostelijke elongatie, en zal aan den Westershemel al vóór zonsopgang gemakkelijk kunnen worden gevonden. De planeet vertoont nu als schijngestalte een „Eerste Kwartier”. Zij komt deze maand dicht bij de aarde en wordt steeds helderder, terwijl haar schijnbare middellijn van 27" tot 35" toeneemt. Zij nadert de zon, maar omstandigheden voor de zichtbaarheid voorloopig niet ongunstig maken. Haar fase neemt steeds af; in het einde der maand zal de planeet al duidelijk een sikkelvorm vertoonen (nen vergelijk No. 6 van den 2^{en} Jaargang).

Mars wordt zwakker en kleiner: zijn middellijn neemt deze maand van 12" tot 10" af. De planeet blijft echter in den vóóravond toch nog het helderste hemellicht aan den Zuiderhemel. Zij loopt langzaam Oostwaarts in het sterrenbeeld Visschen; daar naar het W. loopt, en dan ettelijke dagen lang vrijwel stationair maand zeer snel: den 31^{en} zal Mars op 3' afstand ten Noorden van Saturnus staan.

Jupiter is nu al wat gemakkelijker in den nanacht in het sterrenbeeld Maagd waarneembaar. De planeet komt den 15^{en} December te half twee op; haar beweging blijft voorloopig Oostwaartsch.

De *Komeet* van Halley is te Utrecht reeds verscheidene malen waargenomen; zij is echter voorloopig nog niet veel meer dan een zwak vlekje, zonder staart, maar met een nu en dan vrij duidelijk zichtbare, scherpe kern. Half December, als de maan niet meer hindert, zal de *Komeet* al wel in een middelmatigen kijker waarneembaar zijn; om haar echter te vinden, moet haar plaats op een uitvoerige sterrenkaart zeer nauwkeurig worden aangegeven.

A. A. N.

UIT „KIEPE”.

LEZER, lezeres liever, weet u wat een „kiep” is? Niet? 't Is niet erg! Nog evengoed kunt ge algemeen ontwikkeld zijn, al betreft het hier ook een hoofdzaak. Een „kiep” is n.l. een hoofddekseel voor vrouwen. En nu denkt ge misschien aan de eigenaardige mutsen, die nog door vele 1) boerinnen worden gedragen. Ge zijt dan op den goeden weg, want de „kiep” zit daaronder. 't Is een zwart, gewoonlijk vaalzwart onaanzienlijk kapje, dat het haar der boerin totaal verbergt en samentrekt tot een vrij regelmatig bultvormig kus-sentje. Over deze zwarte kiep komt als secundaire hoofdbedekking de neteldoeksche, witte muts, vaak met zeer kostbaar kantwerk afgezet, welke muts door de primaire, zwarte onderlaag mooi doorschijnt. Als tertiaire bekleding volgt nu het schuivormige „boerenhoedje”, dat bij feestelijke gelegenheden vervangen wordt door den „kaphoed”, in welk geval de muts meer kostbaar is, anders gevormd en voorzien is van het z.g. gouden ijzer. En de „kiep” is voor deze omstandigheid zoodanig gewijzigd, dat een klein gedeelte van het haar zich eens mag vertoonen in de vrije natuur.

't Is te begrijpen, dat het boerinnenhoofd 't soms zeer warm krijgt. De muts wordt dan wel afgezet, niet zoozeer nog om eenige verkoeling te genieten als wel om het vrij dure hoofddekseel tegen transpiratie te beveiligen, daar het anders „geel” zou worden. En „'t is zonde, as zo'n skooone mus deurzweet”. De boerin vertoont zich dan echter ongaarne aan vreemde ooggen; want „ze is zoomaar an 'r kiep en dat staat net zoo raar”.

Ik hoop, dat zij thans een duidelijk begrip hebt van een „kiep” als zijnde de primaire bedekking van menig boerinnenhoofd. Als ge nu echter meent al zoo eeaigszins een idee te hebben van „uit kiepen” gaan, moet ik u zeggen, dat dit vrijwel onmogelijk is. We moeten daarvoor eerst nog het woord „kiep” in een andere beteekenis nagaan.

„Kiep” kan ook de betiteling zijn voor een vrouw, voor een bepaalde vrouw echter; en slechts op een bepaalden tijd. Zoodat diezelfde vrouw ook weer geen „kiep” kan zijn. Interessant nietwaar, dat onnoozele woordje „kiep”.

Een vrouwmensch is een „kiep”, als ze in den St. Nicolaastijd langs de dorpshuizen gaat venten met een mand en een trommel. Vent ze met taai en speculaas en „blauwe dikkers” en „peperneuten” en moppen, dan is ze een „koekkiep”; verkoopt ze zakdoeken en „garen en band” en mutsen en kantjes en „kiepen”, dan wordt ze een „goedkiep” genoemd. Met dat laatste kiepgenre hadden we altijd bitter weinig op, de eerste soort, de „koekkiep”, dat was je ware. Als zoo'n mensch onder schooltijd bij je moeder was geweest, dan „smakte” vaak 's avonds de Sinter met „peuperneute” en „moppe”.

En wat is nu „kiepen”? Dat is in 't kort de handelsactie van zoo'n „kiep”, hetzij een „koekkiep” of een „goedkiep”.

Na deze nogal uitgebreide taalstudie over het woord „kiep”, hoop ik, dat het bezoek van een echte „kiep”, een „koekkiep”, u welkom zal zijn.

En daar komt juist Ma-buur het padje op. Ma-buur „kiept” en dat is haar toevertrouwd. Ze heeft er slag van om haar koek „aan den man” te brengen, asjeblijft! En Ma-buur kan een potje breken bij haar klanten. Waar een andere kiep, of „volhouwerig”, of brutaal wordt gevonden, ja, met een paar centen als een bedelares bij de deur wordt afgescheept, mag Ma-buur binnenkomen en krijgt de gezellige praatrijke vrouw een stoel en een „koppie”.

„Hè, hè, vrouw de Boer, wat weun je toch nàár ver van de weg of. As je zo'n beste klant niet van me was, had ik je finaal over'esloege; 't is bar, zoo slikkerig as mit dut natte weer het pad is. 't Liep bot over me skoene heen. 'k Heb ze teminste maar effies uit'etrokke om je mooie matjies niet smerig te maken.”

Merkt u de vleierijtjes, lezer: „Beste klant”, mooie „matjies”, en dat werken op het gevoel van vrouw de Boer? En Ma-buur heeft succes.

„Mensch, gaan effies in me mans hoekie zitte, die is er nou toch niet”; en dan tot de meid: „toe, geef Ma-buur 'n endje vuur in de plaatstof, den — tot de „kiep” — ken je je biene 's lekker deurwarrem; 'n koppie?”

„As 'k je niet ontrijf, assieblieft.”

Maar „'s lekker zitte” is niet de bedoeling van Ma-buurs „kieperij”. En na eenig gebabbel over onbeduidende ditjes en datjes, komt Ma-buur al gauw aan met:

„En ken je nog 'n endje van me gebruiken?”, terwijl ze het

hagelwitte doekje van de mand neemt, en de trommel opent. „Je jonges benne nae skool en 't manvolk is nae 't land, nou ken je net 's lekkertjes sintere; 'k weet 't wel, mensch, as ze je zoo op je vingers zitte te kijke, moet 't zoo stiekum gaan. Kijk 's zo'n lekker suikerhart met goud voor je kindere; wat zelle ze kijke as 't Sinterklaas-ochend op hun stoel ligt; 'n kwartje 't stik”. En met een handigheid alsof Ma-buur een volleerde winkeljuf was, liggen in een minimum van tijd eenige harten van speculaas voor vrouw de Boer op tafel.

„En 'n blauwe dikker voor je kerel; die houdt 'r van. 'k weet 't nog as ie vroeger bij me moeder uit smakke kwam; 't is niet zo'n droge as van Klaas Bakker, die ken je gewoon niet verkoo-pen, deuze komt van een bakker uit stad, 'n skelling (= 30 ct.) kost ie maar!

Taaie poppies? Die heb 'k ok, hier van een pond, deer van 2 of 4 of 8 in 't pond, een vrijer voor... — Ma-buur wijst in de gauwigheid op de meid, die de kachel opport — of as je liever Sinters-op-peerd voor de kindere heb, die benne thuis. Lekkere taai, hè; proef 's”. En Ma-buur presenteert de vrouw en de maaid elk een stuk. „Taaï ken je allienig goed krijge bij de nuwe bakker naast lange Jan; ... 'n smakelijk brokkie, hè. Ja, as je deuze 'ewend ben, lust je gien are. En duur ok niet, 35 centjies 'n pond. „Zoek je spikkelaassies? Hier, lekker hard en toch zacht in je mond.”

Een berg koek „van gevloge” ligt na eenige minuten voor vrouw de Boer op tafel. Een heerlijke geur verspreidt zich in de „keuke”.

„'k Kon zelf wel uit „kiepe” gaan, Ma-buur, as 'k al'es van je kocht. Kijk 's, dut boeltje zel 'k houwe, dat are ken je wel weer inpakke. 'k Wou graag genog al 't Sinterklaasgoed van je koope, dat weet je wel, en 't was heel wat drukte minder ok, maar 'r komme zooveul „kiepe”, en je ken ze toch allemaal niet deursture.”

„Nee, nee,” bevestigt Ma-buur, „je moet leve en laete leve, zeg 'k altijd maar. Hier heb 'k nog peperneutjes en zachte mop-pies, als je van aevend 's gooie wil voor je kindere; 'n lekkere jonge, die Jaap, en Truussie, om te stele! en zo'n gnapperdje in 'r smoeltje. 'n Half pond deur mekaar twee stooter (= 24 cent). Strakkies vroege ze nog, of ik thuis ok ging vente.”

„Nou, dat 'r dan nog bij, Ma-buur en gaan den gerust maar weer inpakke, 'k weet niks meer van je te geve.”

Ma-buur tot de maaïd: „Kijk, ken je nog gien half pondje gebruiken, spikkelaassies of taai? As je nee je moeder gaan? Of 'n blauwe dikker voor je kloris? ... nou, krij maar zoo'n hoofd niet, 't is 'n fesoendelijke jongen en ie ken 'm redde. 'k denk 't ok wel.” Onder het inpakken loopt 't gesprek nu over vrijers en vrijsters; niet van taai of „spikkelaas”, maar echte van over de roo pond.

Onderwijl rekt Ma-buur het inpakken der koopwaar. Ze is zoo'n geslepen „kiep”. 't Is bij half vier, ziet u. Met opzet heeft Ma-buur dezen tijd uitgekozen voor haar bezoek bij vrouw de Boer. Aanstonds komt het „manvolk” thuis uit het land „om 'n koppie” te halen en daarna aan het stalwerk te beginnen. Daar wacht Ma-buur op. Misschien verkoopt ze dan nog wel 'n pondje taai of „spikkelaas” aan den rojalen boer, die een brok Sinterklaaskoek zeer wel gelegen komt na een werkmiddag in 't frissche veld. En Ma-buur, die „goochemerd” treft het juist.

„D'r valle we mooi mit onze neus in de zoetigheid! Goeie middag, same! trakteere, vrouw, trakteere, 'n honger hebbe we as 'n paerd”. — Maar daar wil Moeder niets van weten: „die Sinterklaas-tijd kost toch al zooveul voor zo'n groote huishouwing, en den zoomaar koek ete op een kale middag? Dat ken Bruin niet trekke.”

„De Bruin niet kenne trekke! Hier, Ma, donders gauw 'n pond taai van... van... mit z'n hoeveule benne we... vijf, en Ma mee, zes... geef op 'n pond van zes er in.”

En even later zitten allen aan 'n „koppie mit koek”, of 't Sinterklaas-ochend is. En gepraat en gelachen wordt er over den leuken Sinterklaas-tijd. Ma-buur weet handig haar „verloting” in het gesprek te brengen, waarvan ze „net nog een paar „lootjes” overheb”. En of ze er een of twee mag „opskrijve” voor den boer, die altijd zoo bar gelukkig bij 'r is.

„Nou, vooruit maar, omdat je Ma-buur nog ben.”

Een uur later vertrekt Ma-buur. Daar loopt ze met haar mand en haar trommel langs het slikkerig pad. Maar ze telt het niet, dat „'t temet over 'r skoene loopt”. Ze is „zoo blijd as 'n kind”. Nog 'n paar zulke klanten en ze heeft „'n mirakel beste kieptijd” van 't jaar.

M. KRAMER.

HEESTERS.

Waar voorjaars-zonbrand teer groen doet varleppen,
Staan donkre heesters die bruin rossig bloeien
En tegen 't licht in als karmijnvuur gloeien,
Hoog over beekjes, die zich zilvrig reppen
Door 't dorre heizand, uitgedroogde steppen
Vol hoog geel gras, waarin de vogels broeien.
Ze staan rechtop als dunne slanke roeien
En vullen boordevol de diepe greppen.
De klimplant slingert om en om er: telkenmaal
Heeft druk van groeien in de bast getrokken
Een diep gekerfde cirklende spiraal.
Alsof de klimop drukte in weeke vlokken
En niet in houtbast, hard als 't harde staal: —
De wandlaars snijden dáár het liefst hun stokken.

1) Het aantal mutsen dragende boerinnen neemt „onrustbarend” af. Jonge boerinnen „gaan niet meer an de mus”; die blijven „an 't hair”.

PEONS VAN GUADALUPE.

NUESTRA SENORA DE GUADALUPE.

Mexicus heic populus mira sub Imagine gaudet
Te colore, alma Parens, praesidioque frui.
Per te sic vigeat felix, teque auspice, Christi
Immotam servet firmior usque fidem.

— Leo P. P. XIII.

DAAR leefde eens, lang, lang geleden — men telde 1531 — in 'n dorpje Tolpetlac, niet ver van Mexico's hoofdstad, 'n arme nederige Indiaan, Juan Diego geheeten. Op jaren, — Juan was al acht en vijftig, — woonde hij met z'n oom Bernardino Diego samen in 'n hutje bij den heuvel Tepeyácac.

Als de meeste Indianen van dat land, was Juan Diego zeer vroom en godvruchtig en bezocht hij trouw iedere morgen de mis in de kerk van Santiago Tlaltelolco.

Zoo ook 'n Zaterdagochtend, den negenden December, trok hij al weer heel vroeg z'n armoedig hutje uit om zich op weg te begeven, den heuvel Tepeyácac langs. Maar nog was nu Juan dien heuvel niet voorbij, of hemelsche accoorden weerklonken naast zachte muziek van jonge stemmen.

Verschrikt bleef hij staan....

Toen, — 'n licht, 'n mooi groot licht en daar in 't midden van die straling 'n schoone vrouw, gekleed als één der dames van 's Onderkonings hofhouding.

'n Zachte gevoelvolle stem sprak tot hem.

— „Mijn zoon, Juan Diego, waar gaat gij heen?”

— „Ik ga, edele vrouw,” antwoordde Juan, „de mis hooren, als bevolen door God en Zijn dienaren.”

De verschijning sprak toen weer, in Mexicaansch dialect:

— „Weet, mijn teeder beminde zoon, dat Ik de eeuwig-levende Maagd Maria, Moeder van den Ware God, ben. En dat 't mijn wensch is, dat een tempel op deze plaats gebouwd wordt, waarin Ik mijne genadige Liefde schenke aan hen, die in hunne smarten 't betraand gelaat naar mij om bescherming wenden. Gaat naar de stad Mexico en vertel daar den bisschop alles wat ge hebt gezien en gehoord!”

Bevend, op zijn knieën, had de Indiaan toegeluisterd.

En was zijn weg verder gegaan naar 't paleis van den bisschop in de hoofdstad. Maar de poorten bleven voor hem gesloten en 's bisschops bedienden bespotten den armen „Indio” om z'n onbeschaamdheid bij den hoogen geestelijke gehoor te vragen. Toen tóch, later op den dag, de poorten geopend werden en de bisschop Juan ontvangen zou, trad de boodschapper, die geen vrees gekend had in Maria's tegenwoordigheid, bevend van angst voor Haar dienaar.

Ongeloof en medelijden wekte het verhaal van de verschijning. — „De arme man heeft gedroomd. Breng hem weg,” gelastte de bisschop.

En terug weer ging de Indiaan den stoffigen ouden weg naar

z'n dorpje Tolpetlac. Maar ziet! bij den heuvel Tepeyácac wachtte de Heilige Moeder den uitslag van zijn zending.

„De bisschop denkt, dat de tempel dien Gij vroegt slechts mijn verbeelding, niet Uw wil is,” berichtte de nederige boodschapper. „Daarom smee ik U, zend 'n ander wien geloof zal worden geschonken, want Gij weet, ik ben slechts „*un pobre villano, humilde y plebeyo*”.

Echter de Maagd verklaarde uitdrukkelijk Juan Haar tolk, en gebied hem naar den bisschop terug te keeren en te zeggen, dat hij werkelijk door de Moeder Gods was gezonden.

Zoo stond de „Indio” weer den volgenden morgen buiten de paleispoort te smeeken om toegang, en vond hij zich eindelijk voor den bisschop gebracht.

Eenigen indruk scheen Juan's verhaal dezen keer wel te maken. Want de geestelijke antwoordde, toen hij geëindigd had met vertellen: — „Vraag de Moeder dan je eenig teeken mede te geven, opdat ik wete, dat ge door Haar gezonden zijt.”

Juan Diego vertrok. Maar op last van den bisschop gevolgd door twee dienaren van dezen als spionnen. Ongezien door den „Indio” wisten ze hem tot den voet van den Tepeyácac na te gaan. Toen eensklaps de boodschapper onzichtbaar voor hen werd, verdween. Hoe ze ook zochten, nergens de Indiaan; en ze keerden naar de stad met 't bericht dat Juan 'n bedrieger was, en 'n flinke kastijding verdiende.

Ondertusschen lag de arme „Indio” voor de derde maal op z'n knieën, vragende de Maagd om 'n teeken, dat hij den bisschop toonen mocht.

„Kom morgen en ge zult het teeken ontvangen,” antwoordde de Moeder.

En Juan beloofde den volgenden ochtend weer bij den heuvel te zullen zijn. Maar thuis gekomen, vond hij z'n oom, Bernardino, met zware koorts, — de *cocoli tli* — zóó erg, dat hij den volgenden morgen al heel vroeg naar Tlaltelolco moest om 'n biechtvader te roepen.

Vreezend voor oponthoud zoo hij de Maagd mocht ontmoeten, waardoor z'n oom zonder biecht zou sterven, nam de „Indio” z'n weg langs de andere zij van den heuvel van Tepeyácac.

„Waar gaat ge heen, mijn zoon, en welken weg hebt gij genomen?”

't Was de verschijning, de Moeder, die voor Juan stond en met terneergeslagen oogen hem dus ondervroeg.

Terstond op zijn knieën, vertelde de „*pobre villano*” Haar van z'n ooms toestand, waardoor hij zijn belofte om te komen had moeten breken.

Maar Zij troostte hem.

„Ben Ik niet je Moeder? Rust in Mijn schoot, je oom heeft geen pijn meer, hij is beter.”

Gerustgesteld, vroeg Juan Diego nu om het teeken.

„Ga daarheen, Mijn zoon”, — ging de Maagd voort, wijzend naar den top van den heuvel van Tepeyácac — „en pluk de rozen, die ge er vinden zult, verzaamel ze in je mantel en breng ze hier. Dan zal ik je zeggen wat verder te doen.”

En ofschoon hij wist, dat nooit 'n bloempje groeide daar op die naakte rots van Tepeyácac, ging Juan toch naar boven.

De heerlijkste rozen geurden er nu....

In verrukking boog de Indiaan zich en plukte z'n mantel vol bedauwde bloemen. Toen terug, waar hij ze de Maagd in Haar schoot wierp. Deze zegende de rozen en lei ze daarna weer in Juan Diego's mantel, of „tilma”.

„Dit is het teekening van den bisschop. Zeg hem wat verordineerd is.”

Zorgvuldig z'n „tilma” dichtgevouwen, stapte vreugdevol de Indiaan nu voor de derde maal den stoffigen oude weg naar de hoofdstad op.

Maar spot en beschimping zouden hem wachten voor het bisschoppelijk paleis. De bedienden scholden en verjaagden hem en trachtten z'n rozen te stelen.

Toch, — Juan Diego bereikte ten laatste den hoogen geestelijke, de mantel werd ontvouwen en de heerlijke rozen ronden aan diens voetstenen, — o, hemelsch wonder! — de beeltenis van de Maagd in de schoonste kleuren op de „tilma” verscheen.

Dienzelfden dag nog leidde de arme nederige „Indio” 'n processie van voorname geestelijken over den stoffigen oude weg naar den rotsheuvel van Tepeyácac.

En Bernardino Diego ook had de Maagd gezien. Zij had tot hem evenzoo over dien tempel gesproken, welke aan den heuvelvoet zou worden gebouwd en „Santa Maria de Guadalupe” moest heeten.

'n Legende, zooals * * * haar vertaalde uit de oude handschriften der „padres” in de kerk van Guadalupe.

'n Overlevering, rakende het heiligst altaar van geheel Mexico.

Want, — op 7 Februari 1532 werd boven de plekke, waar z'n wonderbaarlijk rozen bloeiden uit naakte rots, 'n tempel gebouwd en 't doek met de heilige beeltenis, dat in 't bisschoppelijk paleis eerst was bewaard, de „tilma” van Juan Diego, er plechtig boven het altaar geplaatst, waarbij Juan en z'n oom Bernardino voor hun verdere leven als bewakers werden gesteld.

En elke twaalfde December zou voortaan Guadalupe-dag wezen voor Mexico, op dien datum zou er de Verschijning herdacht worden, van kust tot kust van Rio Grande tot Guatemala. Pelgrims zouden trekken, — bij de tien-duizenden ieder —, met knieën „padres” naar dat altaar op den heuvel van Tepeyácac. De Maagd van Guadalupe werd 'patrones van Mexico....

Tot naderhand zelfs 'n kathedraal er moest komen, waar, boven 'n sneeuw witte en zilveren omleuning, de goud-beeldje „tilma” nu nog hangt.

Was het beeld van „Nuestra Señora de Guadalupe” bovendien ook niet de onafhankelijkheidsstandaard, na eeuwen van Spaansche onderdrukking, door „padre” Hidalgo in de revolutie van 1810 ontplooid? — Was „Guadalupe!” niet de strijdkreet der patriotten van toen?

Maar vooral ziekte en ramp deden naar de „tilma” grijpen.

Zoo zochten in 1629, toen zware vloedden de hoofdstad bedreigden, aartsbisschop Francisco Manso en de onderkoning, Markies de Cerralvo, hulp bij de Maagd van Guadalupe, en brachten 't heilige doek met bootjes naar hunne Kathedraal.

De aartsbisschop met de „tilma” voorop, in 'n ander schuitje de Markies de Cerralvo, gevolgd door 'n schitterende stoet van hooge staatsambtenaren en geestelijkheid in gondolas.

Alles, — 't was in 'den lichten avond —, belicht door toortsen en papieren lantaarns, terwijl de muziek gewijde liederen speelde en gezangen van 't volk ver over 't dreigende water gingen.

....TOT 'K AAN DE RAILS VAN 'N MUILEZEL-TRAMMETJE KWAM.

Fantastisch, — indrukwekkend....

Vier jaar bleef het wondere doek in de hoofdstad toen.

Tot 't met alle ceremonieel weer werd gehangen boven het

TRAPWEG NAAR DE „CAPILLA DEL CERRITO”.

altaar van Guadalupe.

Ik had Juan Diego's voorbeeld * * * gevolgd. Dat wil zeggen, in

....OPEN WINKELTJES VAN FRUIT EN BROOD....

plaats van in 'n mooie elektrische tram te rijden, was 'k over 'n drie mijlen stoffigen weg, de hoofdstad uit naar den ouden heuvel van Tepeyácac gewandeld.

Drie mijlen van genot en leering, zoo'n tocht naar die oude pueblo Guadalupe. Zonnige ochtend van 'n midzomerschen dag, strakte wijd 't blauw over de vallei en de verre bergen rondom. Een koel, zacht briesje, dat tegenkwam van 't veld en uit de tuinen, bracht geur van bloesems en wilde kruiden.

Eerst was 'k nog langs adobe huisjes gegaan, — langs peon-woninkjes uit gedroogde klei en riet. En door „Indio”-buurtjes gekomen, waar droomerig de mannen in hun deurpost leunden, al maar „cigarritos” rookten, en waar 'k de vrouwen zag liggen, geknield voor zware steenen „morteros”, uit de grove maiskorrel 't meel rollen en wrijven, om 'r dan later ronde platte koeken, „tortillas”, van te bakken, en waar overal honden snuffelden om potjes en kannetjes, die, op houtskoolvuur, er geregeld in de straten stonden te borrelen en stoven.

Maar al schaarscher waren ze geworden, hutten en buurtjes.

Tot om me heen 't vrije veld lag van weiland en water en akkers en gaarden.

De mooie groote vallei... waar buigend en wendend zich m'n weg door lijnde, oude stoffige „camino” naar den heuvel van Tepeyácac.

Veel werd hij niet meer begaan, 'r bestond 'n korter en beter pad nu naar de pueblo Guadalupe.

Juist daarom was als 'r dan wat kwam over 't mulle zandspoor, dat zoo primitief nog, zoo schilderachtig, die enkele peon achter stumperig oud ezeltje, of naast z'n paar melkgeiten, of met z'n kippen en vogels, in kistjes hoog op z'n rug. In de gaarden en hier en daar ook op de akkers en

OUD-SPAANSCH MISSIE.

tallen van kommetjes en pannetjes ook stonden te braden en te pruttelen, om hem voor een paar centavos aan 'n maal van „tortillas” met wat uien, 'n kippenklui, wat „frijoles” en 'n blaadje peterselie te helpen. Waar onder witte zonnedoeken brandnieuwe „zerapes” 2) en „rebecos” 3) voor hen lagen gespreid om mee terug te nemen van 'r bedevaart naar dat wonderheiligste altaar van Guadalupe.

Markt waarover ik, om 't wel typische hier en daar, nog zoo even neuzen bleef.

.....
'k Was de groote Kerk binnengegaan.

Een zingen van blauw en goud en wit!

„One glorious harmony of delicate color!”

Wit als de sneeuw van Popocatepetl, recht daar voor mij uit, het hoog-altaar van Guadalupe, — 'n priester, geheel in wit ook, onbeweeglijk in aanbidding geknield, — blauw, zacht heerlijk blauw met starren, de koepelbuiging, blauw en goud lange „vela”, die afhingen om iedere zuil.

Dan lichtjes overal, rosse vlammetjes, die dansten op lange blanke kaarsen.

Klein, heel klein in die majesteit van lijn en kleur, menschjes knielend in gebed.

Eén machtig overweldigen door 't Schoone!

Machtiger nog in die plechtigheid van stilte.

.....
Fresco's, — vijf exquize muurschilderingen —, bekleurden de wanden binnen de basiliek. Knappe stukken, — tafereelen over dat wonder van Tepeyácac. Ik zag er processies, waarin de „tilma” met de heilige beeltenis werd rondgedragen onder kostbaren hemel; — ik zag er optochten van geestelijkheid en ridders in schitterendste kleedij, van somber gepij-de monniken en Indianen-pelgrims en misdienaren met lange kaarsen en walmende flambouwen. Ik zag er ook afgebeeld wat al weldaden aan arme „Indios”, de „Verschijning van den Heuvel” werden toegeschreven, wat al mirakels en reddingen „Nuestra Señora de Guadalupe” zou hebben uitgevoerd.

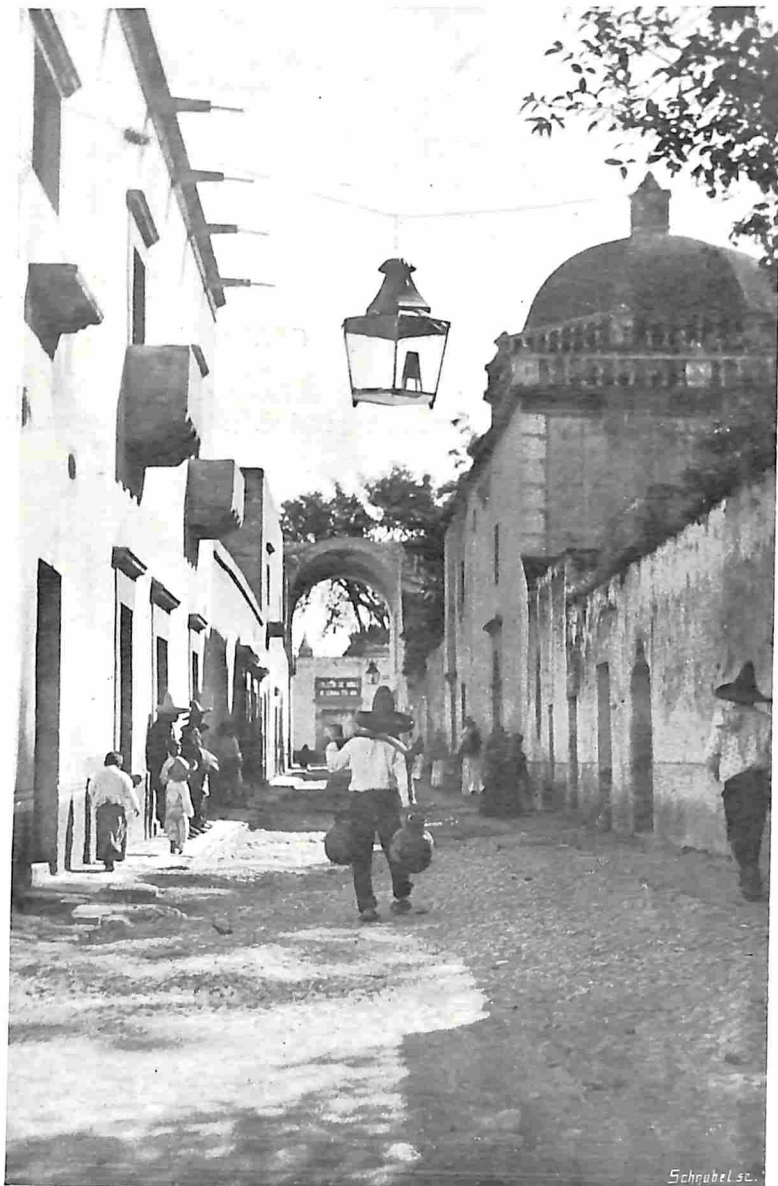
Blanke schittering van Carrara marmer, zwaar zilveren balustraden, granieten zuilen, 'n Byzantijnsch baldakijn, 'n priester, geheel in wit ook, onbeweeglijk in aanbidding geknield, kroonkandelaars, lusters, wierookvaten....

't Was het Hoogaltaar van Guadalupe.

Het wonderheiligste altaar in het geheele land van Mexico.

Toen zag ik ook de „tilma”, — gewijde mantel van den armen „Indio” Juan Diego. Te midden van 't gebeeld Carrara wit, — superieure kunst van 'n Nicoli —, en gulden bronswerk, kleurde, door glas beschermd, in puur gouden omlijsting het merkwaardig doek, de geheimzinnige schilderij.

'n Anderhalve meter lang en 'n meter ongeveer breed, stelde 't 'n staande vrouwefiguur voor, frisch van koloriet. De Maagd Maria, door straling omkransd, zooals Zij verscheen op dien wonderen ochtend onder hemelsche accoorden en zachte muziek van jonge stemmen, aan den heuvel Tepeyácac.

STRAATJE.

Zou dit dus 't beeld zijn, dat zoo raadselachtig opkwam, toen de arme „peon” de rozen uit z'n mantel aan 's bisschops voeten schudde?

't Beeld van deemoedige gratie, dat in 't oog der Indianen mirakelen kan doen? Waarvoor door honderdduizenden van hen geknield, gebeden, geweend, gesmeekt wordt?

De heilige „tilma”, eens — bij lichten van flambouwen en onder gewijden zang — door 'n aartsbisschop en 'n onderkoning in gondolas naar de bedreigde metropolis geroeid?

Wat of de geheimzinnige schilderij in werkelijkheid dan is?

'k Weet het niet.

Er is naar gezocht enkele jaren geleden, aan geleerden en kunstenaars was veroorloofd het beeld kritisch na te gaan, waarbij de beschermende glasplaat zelfs mocht afgenomen worden; tevergeefs. Geen van hen was in staat 't karakter er van uit te maken.

Geschilderd is het niet, noch op één of andere wijze op de „tilma” aangebracht. Bijna vierhonderd jaren oud is het doek, toch zijn de kleuren nog helder en frisch. Is 't wel te verwonderen, dat de groote massa in die Juan Diego-legende blijft gelooven, als geleerden en artisten met alle wetenschap, met alle kunst, bekennen voor 'n mysterie te staan?

Het toppunt van aanbidding zou op een Octoberdag in 1895 worden bereikt, toen 'n kroon uit goud en edelstenen boven de „tilma” werd aangebracht. 'n Koning waaraan zelfs Paus Leo XIII zijn heilige goedkeuring had gehecht.

Schitterende diamanten, robijnen, smaragden, sa'fieren waren door de vrouwen van Mexico uit hare eigen juweelen voor dien diadeem afgestaan. In vorm een keizerskroon, werd alleen voor 't zetten een Parijschen goudsmid reeds ver over de dertig duizend dollars betaald. Twee en twintig schildjes stelden 'r de bisschop-zetels, zes door engelen gedragen schildjes daarboven, de aartsbisschoppelijke stoelen in Mexico voor. Festoenen van rozen en diamanten dan slingerden van engelenvleugels uit, tot ze samenrondden onder 'n aardbol, waarop Mexico en de Golf. Over 't geheel de nationale vogel, de adelaar, met in z'n klauw 'n kruis van flonkerende diamanten; smaragden en sa'fieren en gloeiende robijnen dan om schildjes en tusschen rozen en takken uit goud.

't Kostbaarste wel, dat ooit voor 'n godsdienstige ceremonie werd gewrocht. Reden waarom, — voor alle mogelijke zekerheid —, de diadeem naderhand van boven de „tilma” der *Señora de Guadalupe* werd weggenomen, om veilig achter stalen kluispantser te worden gesloten.

Die Octoberdag in '95. . . . * * *

Uit alle oorden waren ze gekomen de geloovigen, pelgrims en voorname geestelijkheid, naar den heuvel van Juan Diego bij dat dorpje Tolpetlac, naar de wondervolle rots, waarop eens rozen bloeiden.

Over sneeuwbergen, over valleien, over de woeste brandende „Llanada” 4), over 't heele land van Mexico was dat heuglijke nieuws gegaan, dat 'r de kroning der *Señora* wezen zou, en de Indianen kwamen bij honderden en duizenden, en knielden en kusten den grond van die oude witte pueblo.

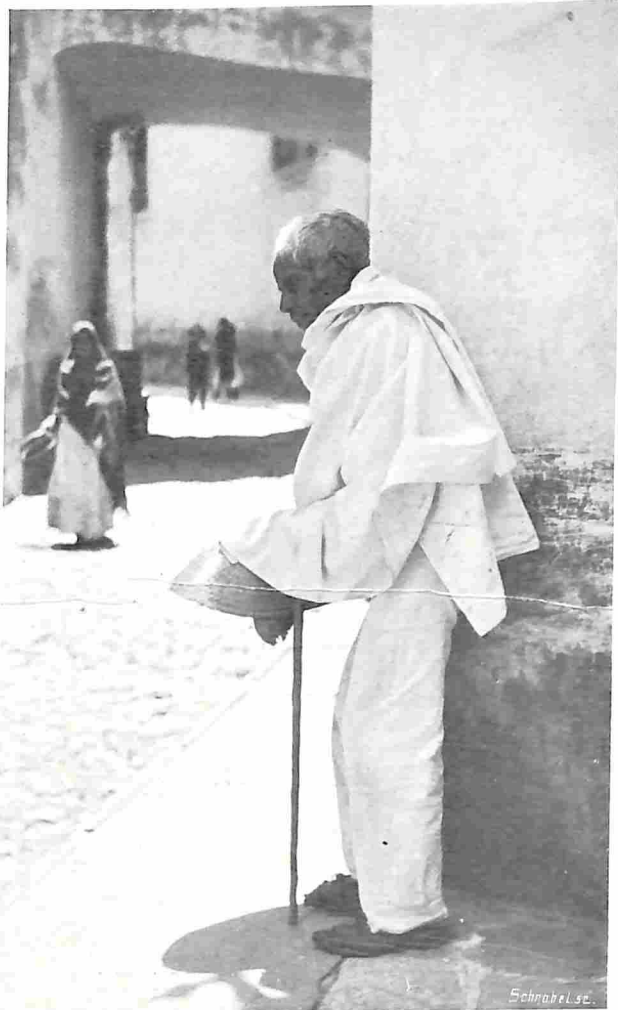
En daar was de geestelijkheid in schitterende soutane, met kleurigen mijter en gouden krulstaf. Uit Mexico niet alleen, maar uit de Estados Unidos, uit Canada, uit Cuba, uit andere landen nog.

Daar kwamen de Aartsbisschoppen en Bisschoppen van New-York, van Quebec, van Santiago de Cuba. Allen knielden, in achting voor dien nederigen onwetenden „Indio”, op wiens poveren mantel de Maagd Maria Hare beeltenis gaf. Daar toen, beneden 't blauw en goud der basiliek bewogen zich tusschen Corinthische zuilen, waar zware „vela” om kleedden, de dignitarissen van de Heilige Kerk van Rome, in alle pracht van brokaat en kostelijke borduurselen, terwijl 'n koor van jongensstemmen liederen van lof en verheerlijking zong en knapen in wit van kant, aan zilveren kettingen de reukvaten slingerden.

Binnen kwamen de Mexicaanschen, de schenksters der juweelen. Zij droegen den diadeem.

En onder aanzwollen van orgelzang en verborgen schier in wolken van wierook brachten zij hem aan den voet van den Aartsbisschoppelijken troon, waar te midden van 'n doodsche stilte de Pauselijke brief van goedkeuring werd gelezen en 'n officieel document van de kroning opgemaakt.

Bellen begonnen te luiden, klokken klepelden. Buiten boemde 't geschut der artillerie. In grootsche processie droeg men de kroon de versierde kerk door.)

....FOR EL AMOR DE DIOS!?!....

Al nog donderde kanonvuur, beierde 't van iederen klokkentoren over de vallei.

Terug weer bij den troon van den Aartsbisschop van Mexico, nam deze den diadeem 'n ander maal in handen.

En, geholpen door den Aartsbisschop van Michoacan, vervulde hij de plechtige ceremonie, plaatste, juist klokke twaalf, de kroon boven het hoofd van *Nuestra Señora de Guadalupe* op den wonderen mantel van den Indiaan Juan Diego.

De aandoening kende nauwelijks meer grenzen. . . .

Neer dan honderdduizend Indianen — buiten om de basiliek — knielden op dat oogenblik in 't stof, het hoofd in aanbidding gebogen, zegden hunne gebeden luide, vielen neer, kusten de aarde van Tepeyácac.

Zwaarder nog bulderde 't geschut! . . . .

Forscher nog luide 't van de kerketorens! . . . .

Zoo zal de legende levend blijven.

Zal ze de „Indios” (de vertelling brengen van Maria en van 't Kindeke dat geboren werd?

— „Si usted gusta, Señor! . . . .” 5)

Eén der vele kettingen rinkelde uit den omhekten put, door 'n pelgrimvriend werd me 't koperen emmertje met koel bronwater voorgehouden.

— „Es muy bueno, hè? . . . .”

— „Muchas gracias. . . es excelente! . . .”

'n Heerlijk frisch mineraalwater was 't met 'n lichten zwavelsmaak, waarvan ik niet kon laten veel te drinken.

Waarvan trouwens ook heel veel ge-

dronken werd, want af en aan kwamen ze, mannen en vrouwen en jongens en meisjes — Indianen wel meest — knielden even — sloegen 'n kruis — en stalen kettingen haalden de rood metalen vaatjes omhoog, vol koel geneeskrachtig vocht.

De meesten zetten de lippen aan 't emmertje, — slokten tot ze genoeg hadden, — lieten, half vol nog, 't weer terug plompen in den heiligen put. Maar er waren 'r ook, die hadden op de markt 'n oude flesch of 'n oude kruik gekocht en nu leegden ze zoo'n koperen vaatje daarin, — knielden nog weer, zeiden hun gebed en verlieten al prevelende, met hun schat, de bron. Vroeg 's ochtends, ver in den achtermiddag, nooit dat 'r geen geloovigen om 't gebogen hek stonden of op 'r knieën 'r naast lagen te bidden. Immers had niet de Maagd hun dat water gegeven om alles — elke kwaal, elke ziekte — te doen genezen? Meer, — was die bron niet juist op de plaats ontsprongen waar Maria stond toen ze den Indiaan, Juan Diego met de rozen in z'n „tilma” naar den bisschop zond?

.....

Zoo was 'r dan in 1791 de „Capilla del Pocito”, wat oostelijk van de Basiliek gebouwd.

Een kapel boven die alles-genezende heilige waterbron.

'n Voortreffelijk specimen van kerkarchitectuur!

Voortreffelijk in lijnen, voortrefte-

BRONNETEMPEL VAN GUADALUPE.

lijk in kleur en kleurensamengaan! Daar stonden twee koepels, 'n kleine voor 'n groote, — in één. Als uit ivoor gekorven de façade van den kleine tegen bezonken rood van muurronding van den groote. De dom van den kleine was in vorm gelijk den groote, — betegeld beiden in blauw en wit, in zigzag van diep levend blauw en roombank, streepten 'r banden van felle oker af van de welving naar de marmerlijst omlaag, waren 'r versierinkjes overal, — miniatuur torentjes en spitsjes —, uit glanzig porselein, kegeltjes en bolletjes van warm doorbakken kleurmenging.

Werkelijk wel van 't mooiste, van 't nobelste tegelwerk dat ik zag in Mexico.

Nobel, edel, in gloeiing van koloriet, in lijnengang, in contrastteering.

Wat 'n leven, wat 'n jubelen in zoo'n „Capilla del Pocito”. Wat 'n symbool voor hoop, voor zon.

Onder den kleinen koepel dan, — de heilige wel, rinkelde 't den ganschen dag van kettingen en koperen emmertjes.

Onder den grooten koepel, 'n altaar, 'n simpel kerkje, waar 'n enkele maal wel dienst gehouden werd.

.....
'n Centavo maar.

Dan kochten ze 'r 'n prentje van de Maagd, die pelgrim-mannen en -vrouwen.

Grof gekleurde plaatjes, in blauw en rood en goud, van 't „tilma”-beeld.

Onder den koepel zelf — geen twee pas van de mirakuleuze wel — stond 'n soort winkeltje, een kraampje, er van.

Bangig werd daar die cent heengebracht, stonden ze bedremmeld af te wachten hunne beurt, tot ze 'r een kregen, zoo'n bont figuurke.

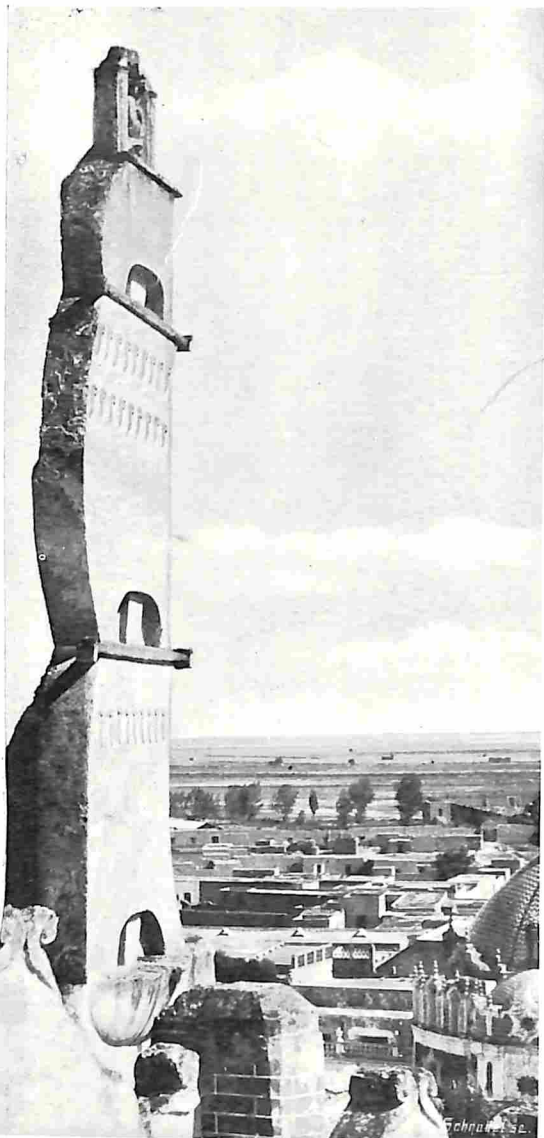
Haastig hun beetje kleeid — de grove „camisa” — los en 't kleinood tegen warm brons lichaam gelegd.

Naar buiten dan.

Om lang er na nog voor de wijde tempeldeur te liggen bidden en prevelen, het hoofd gebogen in het stof van Guadalupe.

BEELTENIS OP DE TILMA VAN JUAN DIEGO.

.....'N MAST MET RAASEN ZEILEN, IN GEELGRIJZE STEEN.....”

* * *

Dagen aan dagen van storm en noodweer hadden 't scheepje zijn roer doen verliezen. Machteloos werd 't geslingerd, heen en weer over 't groote water, zijn bemanning in uiterste wanhoop. Een wrak bijkans, dat nooit de kusten weerom zou zien. En de menschen zouden sterven, 'n langzamen dood van honger en mar telende dorst.

Toen gingen ze in hunne angsten bidden tot de *Señora de Guadalupe*, bezwoeren haar zoo Zij veilig hen deed landen, — den voormast met zeilen en al vóór Haren tempel op den heuvel van Tepeyacac te zullen brengen.

De Maagd verhoorde dat gebed, 't scheepje kwam weer aan land. En zoo droegen op 'n morgen de geredden 'n mast met zeilen en

touwen naar de rots van Juan Diego.

Dús de legende, die 't wonderlijk monument tracht te verklaren, dat 'k op mijn wandeling naar boven ontmoeten zou.

.....
Want Basiliek en Bronnetempel bouwden ze aan den voet van 't Tepeyacac bergje en dan ging 'r 'n trapweg van ruwe steenen naar 't witte kapelletje daar boven, 't kapelletje op de plek, waar zoo eensklaps die schoone bedauwde rozen bloeiden, — de „Capilla del Cerrito”.

'k Was dan ongeveer halfweg de trapgang gestegen, — 't scherp beklinderd pad, dat 'k fanatieken op 'r bloedende knieën zag bekrivpen —, toen 'k tegenover een curieus soort van monument me bevond.

Hoog uit boven alles, 'n mast met raas en zeilen, — drie zeilen, die bolden alsof 'n bries erin stond, — in geelgrijze steen, oud en verweerd.

„Las velas de Guadalupe”!..... zei 'n Spaansche collega, die met mij was en hij vertelde me die legende van 't scheepje zonder roer en hoe uit dankbaarheid tegenover de Maagd de geredden toen den voormast met raas en zeilen hier op de heuvel hadden geplant.

'n Curieus monument ook, die „zeilen van Guadalupe”, omdat niemand in de oude pueblo nog zeggen kan wanneer 't er werd neergezet.

* * *
Hooger stegen we 't moeilijke pad, al hooger.

Tot den top van den Tepeyacac heuvel, waar we 't witte kapelletje ingingen.

De „Capilla del Cerrito”.....

Simpel bedehuisje, duister en kil armoedig.

Van wel eenig belang toch voor me, daar m'n Spanjaard vertelde, dat 'k er „de” verzameling wonderlijkste getuigenissen vinden zou van 't geloof aan de macht en goedertierenheid der Maagd.

En 'k behoefde 'r heel niet te zoeken. Daar stonden ze in 'n hoek, wel 'n dertig, veertig krukken en stokken en steunen, — hingen ze aan den wand vlechten gitzwart Indianenhaar, en lappen en pakjes, — waren ze tegen alles gespijkerd de beschilderde stukjes hout met voorstellingen van mirakuleuze genezingen en de ongelooflijkste reddingen en bezoeken.

Juist schoven weer enkele „Indios” op hun ontvelde bloederige knieën, lange brandende kaarsen in de hand, 't donker tempeltje binnen, begonnen 'r luide te jammeren en te klagen, 't hoofd tegen den killen vloer.

Ja, — toen wilde 'k wel graag even buiten in 't zonlicht zijn, weg 'n oogenblik van die menschelijke narigheid.

Toen verlangde ik even heel erg naar m'n bloemen en vogels uit de wijde, wijde vallei.

THEO DE VEER.

- 1) Wafel, 2) Omslagdekens, 3) Hoofddoek der vrouwen, 4) Woestijn, 5) Asjebliedt, Senor!

DE EENDENKOOI.

..... Al in eenen tal
Kwaakte en kweekte 't overal:
't wierd geknoterd, 't wierd gekneuterd,
't wierd geslobberd, 't wierd geteuterd.....

GUIDO GEZELLE.

L AAT het opschrift den lezer niet in de war brengen, met de eendenkooi wordt hier absoluut geen kooi, waarin eenden worden gehouden, bedoeld. Eenden houdt men trouwens doorgaans niet in kooien, zooals kanariepietjes of grasparkieten. Neen, ik heb hier het oog op een der meest interessante soorten van jachtsport, door slechts weinigen gekend, door nog kleiner aantal personen beoefend. Dat het „kooien” zoo weinig bekend is, ligt voornamelijk daaraan, dat men een bezitter van een kooi (kooiman of kooiker genaamd) al bijzonder goed moet kennen om op zijn domein te worden toegelaten, en vooral in den vangtijd moet je al in een heel goed blaadje staan, om toegang te verkrijgen. Zoo begin Juli is er met een beetje moeite nog wel kans op een kooi te bezichtigen, zelf, zooals die den heelen herfst zoo belangwekkend als de vangst jaar werd ik twee keer in staat gesteld alles in oogenschouw te nemen, eens in den winter, toen er gevangen werd, en eens in den zomer, met een kennis, om er wat foto's voor „Buiten” bij te maken. Dank zij mijn eigen waarnemingen, en vooral dank zij de belangrijke mededeelingen van den welwillenden kooiman, ben

ik in staat den lezers een beschrijving van de heele vangerij te kunnen aanbieden. 1)

Het was op een prachtigen morgen in 't begin van Juli toen wij, een frisch, verkwikkend morgenwindje in den rug, over den hoogen polderdijk fietsten. In den polder was weinig vogelleven meer, de tijd was voorbij. Alleen steeg hier en daar een leeuwerik met een lenteachtig gefladder en getriller in den blauwen æt er, maar de echte voorjaarsmelodie was er uit, evenals bij de graspiepers en geelgorzen. Boven het moeras, links, schoten de sierlijke, vlugge zwarte stern-tjes heen en weer, en aan een slootkant, rechts van den dijk, stonden een paar reigers, onbeweeglijk als palen, den nek ingetrokken. Grote troepen kieviten, meest jongen, trokken onder voortdurend geroep rond. In de verte werd de bijna eidelooze horizon van den polder gebroken door een klein bosch, wazigblauw afstekend tegen den helderen zomerhemel, een oase in den wijden polder. Daar was de kooi, onze plaats van bestemming. De eigenaar ervan wachtte ons onder aan den dijk reeds op, vergezeld van een mooien keeshond, zijn onmisbare hulp op de kooi. In opgewekte stemming namen wij plaats in de platte boot, de schouw, en al boomende, of, waar de breedte der sloot zulks toeliet, roeiende, dreven wij weldra kooiwaarts. Wat was het heerlijk op het water!

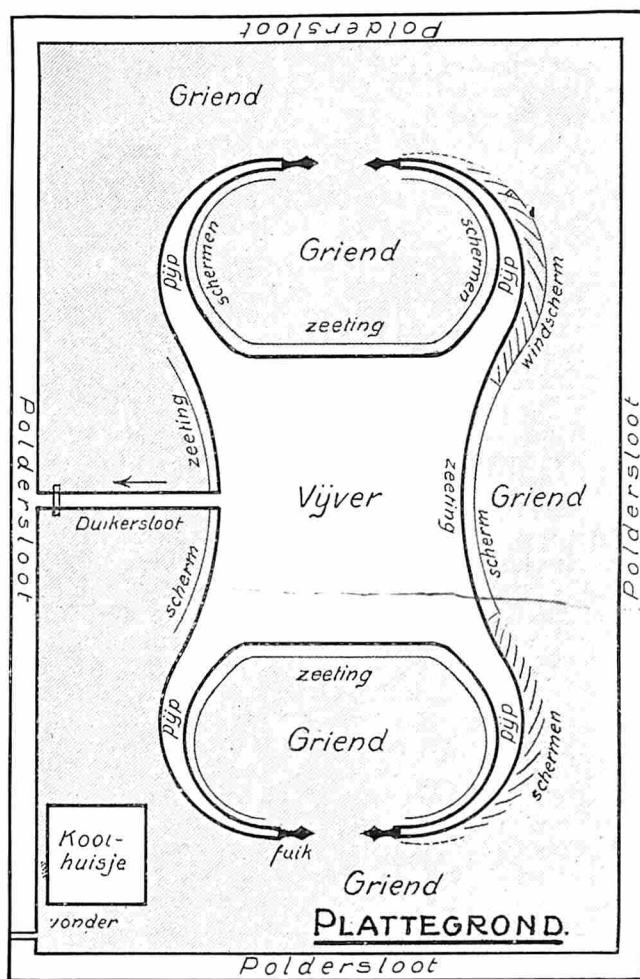
Prachtig bloeiden de bleekrose valerian en de stevige roodpaarse kattestaarten. Een rand van gele bloempjes langs de moerassige plekjes verkondigde de aanwezigheid van het gouden waterkruiskruid. Hier en daar moest onze roeier alle krachten aanwenden om door de haast dichtgegroeide sloot vooruit te komen. Waterviolier vormde zachtroode plekken, getint door de groote witte sterren van de blanke, smettelooze waterlelies. Langs het riet en de biezen zweefden sierlijke haften en waterjuffers, door al hun geschitter van rood en blauw en geel, tropische figuren in een Hollandsch landschap. Zwaluwen en sterntjes wieken met vlugge slagen over het stille water, en hoog in de lucht maakte de kooiker ons op een torenvalkje opmerkzaam, dat in wijde cirkels al hooger en hooger wilde. Karekieten, kleine en groote, krasten en schetterden in het oeverriet, en een enkele rietzanger gaf zijn potpourri ten beste. Een stuk of wat koeten en eenige waterhoentjes dreven rustig op den kleurigen plas, gevolgd door een troepje zwartgewolde jongen, net kleine duivel-tjes met hun roode voorhoofd.

Daar bemerkte ik op den kant plotseling een oud, verveloos bord, aan een stomp van een wilg gespijkerd. Ik lees er op: „Verboden toegang. Eendekooij van J. Hendriks. Met regt van Afpaling op 750 ellen, gerekent uit het midden der Kooij. Men wachte zig voor de gevolgen.” Dat beteekende, dat er niet geschoten en gejaagd mocht worden, „750 ellen gerekent uit het midden der kooij”, zelfs niet door den kooiker zelf. 2) Zoo langzamerhand waren de nog restende 750 ellen ook afgelegd, en Jan, zoo heette onze kooiman, legde de schouw vast. Wij bevonden ons op den vasten wal, vlak bij de kooi. Nog een vondertje over,

1) In zijn „Plakkaaten omtrent de Vogelkooijen in de Nederlanden”, een hoofdstuk uit het groote werk „Beschrijving der Vogelen volgens het zamenstel van Carolus Linæus” schrijft deze groote natuurkundige als volgt over de inrichting van eendekooijen.

„De Vogelkooij is een Plantagie van dicht Geboomte, hebbende in 't midden een Kom of Vyver, waar in het tam Gevogelte zwemmende gehouden wordt, en gevoed met hun gewoone Aas. Aan de kom zyn vier of zes Slooten, die krom loopen en nauwer worden naar 't end, alwaar zy met een Prieel van groente zyn overdekt. Het alleruiterste end van de kromte is een Fuycksgewyz' Net, dat met Hoepels wordt uitgespannen gehouden, en het Net breidt zig uit langs een Gewelf van Boogen, die aan het Prieel sluiten. De tamme Eenden, in 't midden, weeten door hun Gekwaak de wilden, die over de Bosschagie vliegen, aan te lokken, zo dat dezelve in de Kom neerstryken, alwaar een Houten vlotje dryft met Hennipzaad, 't weck voor hun een zeer lekker Aas is. Wanneer men dus een menigte wilde Eenden in de kom heeft, worden zij in de slooten gelokt door middel van dat Vlotje, en door de tam gemaakte van hunne soort, zonder dat zy eenig Gewag verneemen; dewyl de kanten van de Sloot zeer dicht bezet zyn met Stroo-Schutten. Een Hondje daar op geleerd, weet door zyn springen over kleyne Schutjes, deeze wilde Eenden zagtelijk voort te lokken, tot dat zy, den Man agter zig ziende, vol schrik opvliegen, en tegen 't Gewelf stuiten, en eindelijk aan 't eind een uitgang meenende te vinden, in de Fuyck gevangen raken”.

2) In de wet staat letterlijk het volgende: Het is verboden te jagen op andere dan in art. 15h. bedoelde wijze, binnen den kring eener geregistreerde en afgepaalde eendekooij, zelfs aan den eigenaar of gebruiker, of tengevolge van door hem verleende vergunning. Binnen den bedoelden kring is het bovendien verboden op eenigerlei wijze buiten noodzakelijkheid geraas te maken, of iets te verrichten, waardoor de eenden in den kring verstoord of verjaagd kunnen worden”.

en wij waren in een miniatuurbosch, kort bij het kleine, houten kooihuisje. Het was wel de meest geschikte tijd om de inrichting een bezoek te brengen, want de kooi was zoo goed als leeg, en er was niets te bederven. Dat geeft nu wel een gevoel van verlatenheid, zoo'n kooi zonder eenden, zoo iets als een leegstaand huis, maar aan den anderen kant is dat toch weer goed, want nu kan men de kooi in alle richtingen doorkruisen en bezichtigen, wat in den vangtijd niet is geoorloofd.

Aan de hand van bijgaande afbeelding zal ik trachten den lezers zoo duidelijk mogelijk de heele vangerij te schetsen. Eerst de plattegrond. Deze toont aan, dat de kooi bestaat uit een met breede poldersloten omringd bosch, „griend” genaamd. Dat griend bestaat uit allerlei struikgewas, voornamelijk elzen en wilgen, met een enkelen hoogen boom er tusschen. Hoe dichter en ondoordringbaarder dat houtgewas is, des te beter. Midden in het bosch bevindt zich een vijver, de „kom” of het „wed”, die geheel omringd is met rieten schuttingen, en waarin een viertal doodlopende slooten uitmonden. Die slooten, de „pijpen” worden, van het wed af gerekend, al smaller en smaller, om eindelijk geheel droog te worden, en in een fuijk te eindigen. De pijpen zijn gebogen en vormen eigenlijk het voornaamste deel van de kooi. De holle zijde ervan is afgesloten met een schutting, meest van riet, maar de bolle zijde

is veel mooier en ingewikkelder. Daar bevindt zich een samenstel van afzonderlijk staande, kleine schuttinkjes, schermen genaamd. Zij schuiven schuin voor elkaar langs, net als coulissen op een tooneel. Loopt de kooiker nu achter de schermen, dan kunnen de eenden hem nooit zien, hij de eenden echter wèl. Hier en daar veroorlooven kleine gaatjes in de schermen een kijkje over het wed, doch weer kan nooit een eend die zich in de kom bevindt, den kooiman zien. Dit is het essentieele van de heele vangst. De ruimten tusschen de schermen worden nog afgesloten door lagere rietmatten, „knieschermen” geheeten. De pijpen worden overdekt door een stevig net, met groote mazen, rustende op een gebogen latwerk. Aan den ingang, kort bij het wed, is dit net hoog boven het water; deze hoogte neemt gestadig af, om aan het einde in een fuijk over te gaan. Vooraan worden er op het net wat takken en rijs gelegd, zoodat de pijp in 't begin wat donker is, maar verder op straalt het helder, zonnig licht door de wijde mazen. En nu de vangst zelf. — Midden Augustus. De eenden, die in het voorjaar hebben gebroed, en met de jongen de kooi hebben verlaten, zijn successievelijk teruggekeerd in het hun zoo goed bekende dorado. Het geheele wed is één leven; in bonte kleuren van groen, blauw en wit zwemmen en duiken er honderden eenden. Hier zijn zij thuis, hier voelen zij zich veilig, dat kunt gij duidelijk aan hun vergenoegd gekwaak en gesnater hooren. Hier zijn geen jagers en geen honden, die hen uit het riet opjaagden in den tijd toen ze hulpeloos waren en zich in hun tweede element, de lucht, niet meer bewegen konden, ik bedoel in den

Foto de Welff.

EENDENNEST.

ruitijd. Maar nu is alle strijd gestreden en zij wanen zich veilig. Doch zij vermoeden niet... Met een vergenoegd gezicht heeft de kooiker de zaak eens in oogenschouw genomen. De „stal” bevat vrij veel volk, bijna alle eenden hebben hunne jongen medegebracht. Het grootste gedeelte van den troep bestaat uit de gewone wilde eend, doch er bewegen zich ook eenige talingen en ander klein gedoe tusschen. Deze eenden worden natuurlijk niet gevangen, integendeel de kooiker is er zooveel mogelijk op uit, het aantal te vergrooten, en wel om de volgende reden. Tegen den avond wordt de heele stal onrustig. Die op den kant zaten te slapen, laten zich in het water glijden, en langzamerhand komt er beweging in den troep. Het kwaken, snateren en gonzen zwelt hoorbaar aan, en als het hoogtepunt bereikt is, stijgen de drie à vierhonderd eenden onder hevig vleugelgeklepper de lucht in. Een imponeerend gezicht, die avondvlucht. Hoog over het geboomte van de kooi vliegen ze, en verspreiden zich over de omliggende polders om eten te zoeken, en om nog een zeer belangrijke zending te vervullen, een zending, waarvan ze zelf de belangrijkheid niet inzien, maar die zeer gewichtig is voor de kooiker. Uit de polders en moerassen brengen ze n.l. tegen den volgende morgen verscheidene vreemde soortgenooten mee, en die zwervers vormen een goeden buit voor den kooiman. Daarom is het zeer wenschelijk een zoo groot mogelijk stal te vormen, opdat deze des te meer vreemde gasten kan meebrengen. Zoo spelen dus de tamme, zij het onwetend, de rol van lokenden. Die staeenden komen niet gauw in de pijp. Zij merken heel goed op dat, wat eenmaal daarin is geweest, zeer zelden terugkomt, en alleen in het begin van 't vangseizoen laat zich nog wel eens een oude verschalken, die het gevaar van den vorigen winter vergeten is. Maar na eenige dagen kooien is de stal weer voldoende bij zijn positieven, en blijft zoo ver mogelijk van het uiteinde van de pijp. En nu, begin September, zal de vangst een aanvang nemen. De hond is vooreerst nog niet noodig. Hij wordt zoolang in het kooihuisje opgesloten en wij gaan op pad. De kooiker heeft een met gerst gevulden zak over den schouder hangen, en behoedzaam naderen wij het achterste scherm. Nu moet de grootst mogelijke voorzichtigheid in acht genomen worden, want één te luid gesproken woord, of één krakend takje kan de heele vangst voor vandaag bederven. En daarom sluipen wij met een pas à la Winnetou of Spoorzoeker achter elkaar aan. Door de kijkgaatjes kunnen we wel eenden in de kom zien liggen, maar dat zijn tamme. Ik zie geen verschil tusschen tamme en wilde, maar Jan wel, die kent van zijn enorme troep eenden alle afzonderlijke individuen, verscheidene geeft hij zelfs namen.

In de pijp liggen eveneens eenden, ook tamme. Maar ginds, een eindje verder in de pijp, ja, waarlijk, daar scharrelen vier vreemde. Langs een omweg sluipet de kooiman naar den ingang van de pijp (de z.g.n. borst) zwaait als een bezetene met zijn armen, en maakt een drukte van belang. Al die beweging heeft het viertal een geweldigen schrik aangejaagd; zij vliegen op, en willen naar het wed terug. Maar daar staat dat verschrikkelijk zwaaiende wezen. Dan maar den anderen kant op, daar is licht, dus daar is redding. En nu wordt het een gejaag en gejakker van de andere wereld, een haast-je, rep-je. De eenden zijn bijna hun bezinning kwijtgeraakt, bonzen boven tegen het net aan, zoodat ze weer in de pijp gesmakt worden. En achter hen aan komt dat vreeselijke wezen, roepende en zwaaiende. Al nauwer en nauwer wordt de pijp, en weldra kunnen ze niet verder, ze zijn in de fuik terecht gekomen, en een minuut later liggen in het kooihuisje de vier mooie, wilde eenden, den nek omgedraaid. „De eerste van 't jaar” zegt de kooiman, zich vergenoegd de handen wrijvend,

„da's vier daalders verdiend”! — Hoe is het intusschen met den stal gegaan? Die zwemt gewoon heen en weer, en doet alsof er niets gebeurd is. Ze hebben immers niet kunnen zien, door de typische plaatsing der schermen, wat zich daarachter afspeelde. Alleen den kooiman hebben zij eventjes in de gaten gekregen, en luid beginnen ze te roepen, ze hebben honger. Maar ze moeten nog even wachten, want Jan heeft nog iets vreemds ontdekt in het wed. Daar liggen nog eenige vreemden tusschen den stal, midden in den kolk. En ginds op de zeeting zitten er ook nog een paar. (Slot volgt).

DE HYACINTEN.

I. CULTUUR.

WANNEER wij ditmaal over de cultuur van de *Hyacinten* gaan schrijven, dan is het geenszins ons doel de kweekwijzen in het groot te behandelen, doch uitsluitend mede te deelen hoe een liefhebber zijn *Hyacinten* moet behandelen, om er werkelijk plezier van te hebben.

Een profeet is zelden geëerd in zijn eigen land, en wij zouden haast geneigd zijn dat ook van de *Hyacint* te zeggen. Waar ze in het buitenland toch bij millioenen gebruikt worden ter versiering van tuin of kamer, daar ziet men ze hier te lande betrekkelijk weinig. Wel is waar trekken er tegenwoordig duizenden en nog eens duizenden omstreeks Paschen naar de bloemenvelden tusschen Leiden en Haarlem, en keeren vaak met bloemen als overladen terug, doch talrijke streken in ons land zijn er, waar deze bloemen nog zoo goed als onbekend zijn. Zoo herinneren wij ons eens een kistje met afgesneden hyacintbloemen naar een stadje in Friesland gezonden te hebben, de ontvanger zette er een deel van voor zijn ramen en deze bloemen hadden zeer veel bekijks, waaruit bleek, dat zij daar aan honderden nog geheel onbekend waren. Toch is dit tegenwoordig geenszins meer noodig, de prijs der *Hyacinten*, vooral van die voor perkbeplanting geschikt, is zoodanig gedaald, dat men gerust mag aannemen, dat zij bijna binnen ieders bereik zijn en jammer is het daarom, dat vooral de gemeentebesturen ze niet wat meer gebruiken ter versiering van stadsparken. Voor perkbeplanting toch zijn de *Hyacinten* uitnemend geschikt.

Een liefhebber kan van dit bolgewas op drieërlei wijzen plezier hebben: hij kan ze planten op vakken in zijn tuin, hij kan ze in potten kweken en in de kamer in bloei trekken en ten slotte kan hij ze op glazen kweken. Ieder van deze kweekwijzen heeft haar eigenaardige bekoringen en hij, die werkelijk van deze bloemplanten houdt, zal ze zoowel op de eene als op de andere wijze kweken.

Zoals wij reeds opmerkten, zijn de *Hyacinten* vooral voor bloemperken geschikt, de eigenaardige, eenigszins stijve vorm der bloeiwijzen leent zich daar zeer goed voor en voornamelijk voor z.g.n. mozaïekvakken laten zij zich uitnemend gebruiken. Eertijds was de tamelijk hoge prijs voor velen een onoverkomelijk bezwaar. Er werden toen bijna uitsluitend z.g.n. dikke bollen verkocht, die een zeer grooten en gesloten bloemtros geven, doch waarover verscheidene jaren moest gekweekt worden om ze zoo volmaakt te krijgen. De kosten aan de cultuur verbonden, maakten dat zij vrij duur waren en gewoonlijk per stuk moesten betaald worden. Dit liep nogal op, vooral voor een groot vak. In de laatste jaren worden echter voor perkbeplanting voornamelijk miniatuurbollen, z.g.n. bedding gebruikt.

Dit zijn veel kleinere bollen, de bloemtrossen, die zij geven, zijn ook lang zoo zwaar en gesloten niet, doch het effect, dat zij maken, is er niet minder fraai om. Een groot voordeel is het echter, dat zij aanmerkelijk lager in prijs zijn, daar die gewoonlijk per honderd berekend wordt, waardoor zij veel algemeener gebruikt kunnen worden. In het buitenland wordt dit soort bollen dan ook zeer veel aangewend en het verdient zeker aanbeveling ze ook hier te lande meer algemeen te maken.

Wil men zijn bloemvakken met *Hyacinten* beplanten, dan moet men die bestellen bij een solieden handelaar en zich vooral niet door de ultra goedkope aanbiedingen van z.g.n. pakjesbazen laten verleiden. De bollen van de laatste jaren zijn toch gewoonlijk van een slechte kwaliteit, bloeien ongelijk en zijn in den regel van de minstwaardig te soorten. Betreft men ze van een vertrouwd adres en schrijft men bij het bestellen, waarvoor zij moeten dienen, dan zal de leverancier zorgen, dat hij bollen zendt, die allen even sterk zijn, gelijk bloeien en voor het doel geschikt zijn. Men betaalt dan wel iets meer, doch zal ook veel meer plezier van zijn vakken hebben. De *Hyacinten* verlangen in den regel een lichte, goed bemestene en bewerkte zandigen grond. Nu zijn er streken in ons land, waar men aan dezen eisch goed kan voldoen, doch er zijn er ook, waar de grond uitsluitend uit zware klei bestaat. Ook hier kan men *Hyacinten* kweken, indien slechts de noodige zorg aan de vakken wordt besteed. In den regel is het voldoende, dat wat bladgrond, oude koemest en goed wat zand door zulk een vak gespuit wordt. Is de grond

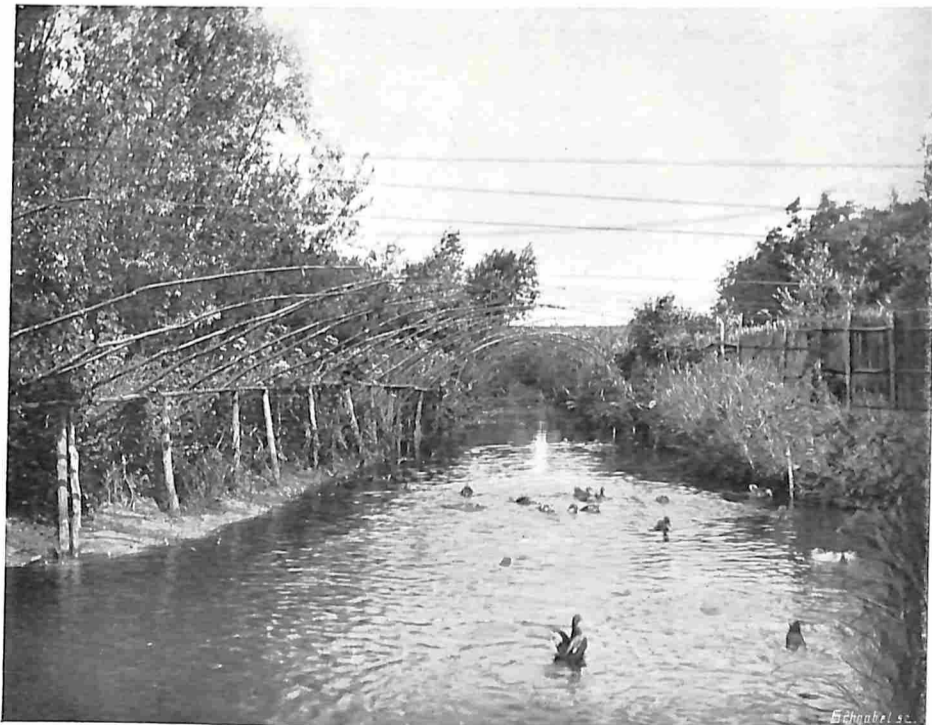
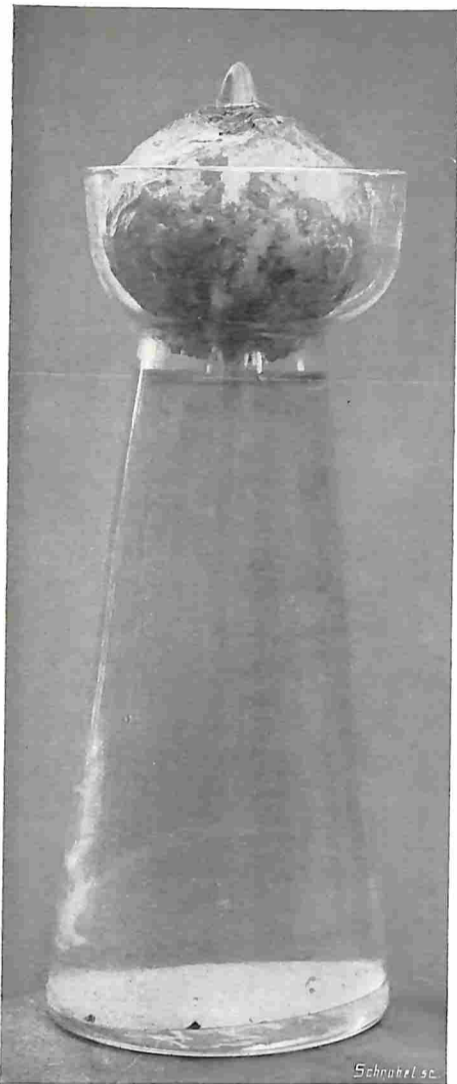

Foto de Wolff. GEZICHT IN DE PIJP. (DE NETTEN WEGGENOMEN)

HYACINTENBOL, PAS OP HET GLAS GEZET.

zoo laat zeker niet sterk aan te bevelen is. Nadat de vakken voldoende toebereid zijn, worden de bollen er op onderlinge afstanden van 10 à 12 c.M. opgezet. Met de hand maakt men dan gaatjes, zet de bollen er in en dekt ze met + 5 c.M. aarde. Veel tuinlieden hebben de gewoonte de bollen in den grond te drukken, iets wat zeker geen aanbeveling verdient, wijl dan de aarde onder de schijf van den bol te veel wordt samengeperst. Zijn de vakken geplant, dan worden ze gelijk geharkt en laat men ze voorloopig rustig liggen. Tegen half December, wanneer doorgaande vorst te wachten is, moeten de vakken gedekt worden. Het best gebruikt men hiertoe z.g.n. bladriet, doch niet iedereen kan dit even gemakkelijk bekomen en dan kan men ook wel gewoon stroo gebruiken. Kan men dit ook niet verkrijgen, dan is ook droog blad geschikt, hoewel het gebruik daarvan zeker minder aan te bevelen is. Om het wegwaaien van het dek te voorkomen, is het geraden er wat takken of latten over heen te leggen. Men laat nu de vakken gedurende den winter verder rustig liggen. Half Februari, of wanneer het zeer koud is, begin Maart, wordt het dek geheel verwijderd en een gedeelte er van losjes opnieuw over de vakken gelegd. Hierbij zal men zien, dat de bollen met hun neuzen één of twee c.M. boven den grond uitstaan. Deze zijn echter door gebrek aan licht geel en teer geworden, zij zouden dus van koud voorjaarsweer veel te lijden hebben. Door het losse dek kan voldoende licht en lucht heendringen om de scheuten af te harden. Al naar het weer is, kan men nu in de laatste helft van Maart het dek geheel verwijderen, waarbij men zal zien, dat de neuzen aanmerkelijk langer en geheel groen geworden zijn. Na het wegnemen van het dek worden de losse strootjes afgezocht en de aarde met de hand goed los gemaakt. Zoo kan men de vakken laten liggen en al naar het weer is en de gebruikte verscheidenheden vroeger of later bloeien, zullen zij begin, half, of einde April in vollen bloei staan. Wil men veel zorg aan de vakken besteden, dan kan bij iederen bloemstengel een dun stokje gezet worden, waar hij aan vastgebonden wordt, doch heeft men werkelijk goede beddingsoorten gebruikt, dan zal dit niet noodig zijn, daar die toch wel rechtop blijven staan.

Is het weer niet al te ongunstig, dan kan men van een vak *Hyacinten* tamelijk lang plezier hebben, doch eindelijk raakt het toch uitgebloeid en het is geraden er dan de verdorde bloe-

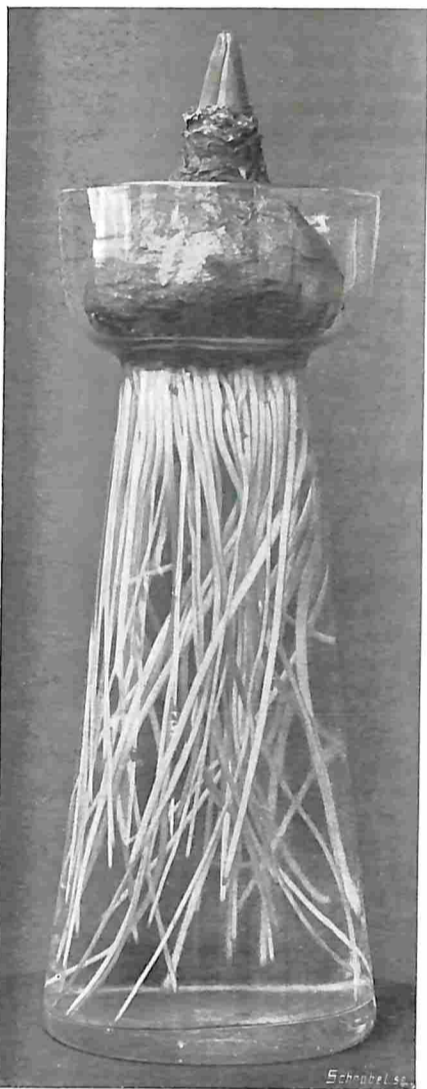
men uit te snijden, daar deze er een onooglijk gezicht aan geven. Is de bloei voorbij, dan groeien de bladeren nog geruimen tijd door en blijven mooi groen.

Wil men de perken gebruiken om er weder vroeg bloeiende zomergewassen op te zetten, dan moeten de bollen opgeofferd worden, daar zij in hun vollen groei opgenomen te veel lijden, om weer gebruikt te worden. Kan men ze echter laten staan, totdat de bladeren volgroeid en afgestorven zijn, worden zij daarna voorzichtig opgenomen en in een luchtig vertrek gedroogd, dan is er niets geen reden, waarom de bollen het volgend jaar nog niet eens gebruikt zouden kunnen worden. Hier moet ieder dus voor zichzelf uitmaken, hoe hij handelen wil.

Als zij zoo gekweekt worden, kan ieder zonder veel kosten een vak met de mooiste voorjaarsbloemen hebben.

Zoals wij reeds zeiden, zijn de *Hyacinten* ook bijzonder voor potkultuur geschikt en het aardige hiervan is, dat iedere plantenliefhebber ze op deze wijze kweeken kan, zelfs al beschikt hij slechts over een zeer kleinen tuin, ja, al heeft hij er in het geheel geen. Voor het kweeken in potten moet men de bollen kopen van een soliedien handelaar en opgeven, dat men ze daartoe wenschte te gebruiken, daar lang niet alle soorten er even geschikt voor zijn. Het best is ze tijdig te bestellen, daar men anders kans loopt, dat de meest bruikbare soorten uitverkocht zijn. De beste tijd om ze op te planten is in September, hoewel het voor latere soorten ook in October nog wel geschieden kan. Voor het oppotten gebruikt men goeden, zandigen humusgrond en potten van 10 à 12 c.M. wijdte. In iederen pot zet men slechts één bol. Nadat op den bodem van den pot enkele scherven zijn gelegd, wordt deze tot op ongeveer de helft met aarde gevuld, die men zachtjes aandrukt, alvorens de bol er op te zetten. Is dit laatste geschied, dan wordt de pot verder aangevuld, zoodat de kruin van den bol even onder de aarde komt. Bij het oppotten moet heel goed toegezien worden, dat de bol niet te diep in den pot staat, doch ook, dat hij niet met zijn neus boven de aarde uitsteekt, noch het een, noch het ander is goed. Na het oppotten wordt de aarde zachtjes om den bol heen gedrukt en daarna matig aangegoten en niet verzuimd er een etiket bij te plaatsen.

Heeft men een tuintje, dan graaft men daar de

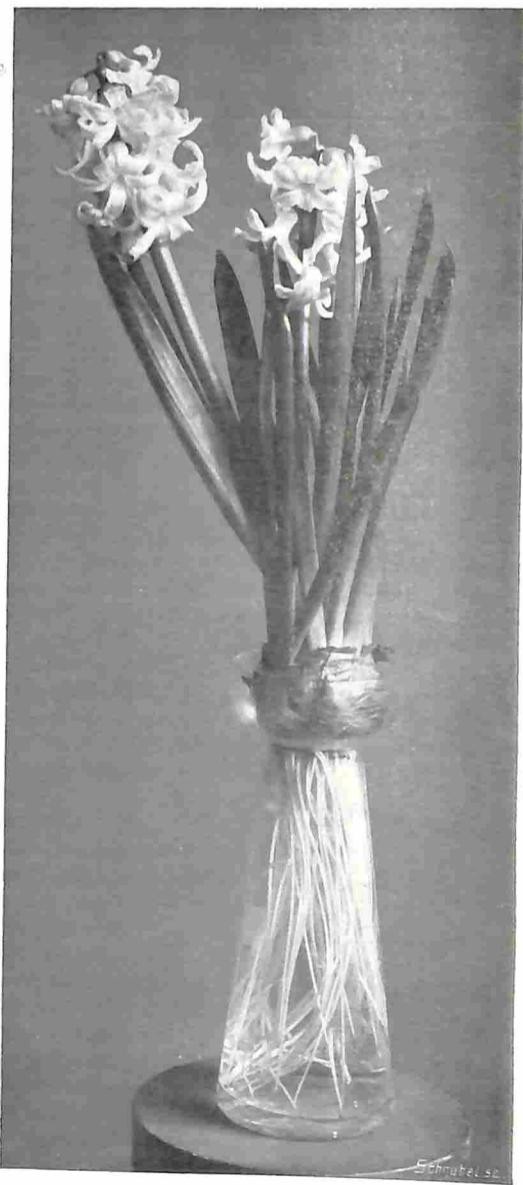

HYACINTENBOL, NA VIJF OF ZES WEKEN IN DONKER GESTAAN TE HEBBEN, GESCHIKT OM IN DE KAMER TE ZETTEN.

potten ongeveer 10 c.M. onder de aarde en bedekt ze, zoodra vorst begint in te treden, met een flinke laag blad.

Heeft men geen tuin, dan kunnen de opgepotte bollen in den kelder geplaatst worden, waar

men ze zoo mogelijk in een kist met zand graaft, en gaat dit laatste ook niet, dan zet men over iederen pot een omgekeerden bloempot, zoodat de bol in volslagen donker blijft. Neemt men deze voor-

HYACINT OP WATER. VOLKOMEN ONTWIKKELD.

zorgsmaatregelen, dan zal de bol wel spoedig gaan groeien, doch de ontwikkeling zal zich in den beginne tot de wortelvorming bepalen; een latere goede bloei is daar grootendeels van afhankelijk. Deze maatregel mag dan ook geenszins verzuimd worden.

Tegen het laatst van November graaft men nu enkele *Hyacinten* op. Men zal dan zien, dat de neuzen, die geheel geel zijn, een of anderhalve c.M. boven de aarde uitsteken. De potten worden dan afgewasschen en daarna een dag of wat in een koel, onverwarmd vertrek gezet, met een papieren peperhuisje over de gele spruiten. Na enkele dagen kan men dit verwijderen en de potten in een matig warme kamer zoo dicht mogelijk voor het venster zetten. Spoedig zal men dan zien, dat de gele bladeren groen worden en van elkaar afwijken, waarna de dikke bloemknoppen te voorschijn treden. Er moet nu voor een geregelde begieting gezorgd worden, waartoe men slechts water gebruikt, dat dezelfde temperatuur heeft als de kamer, waarin de bollen staan. Ook is het noodig ze om de twee dagen een kwart slag te draaien, teneinde te verhinderen, dat zij te veel naar het licht groeien; eveneens is het geraden de bladeren iedere week met een natte spons voorzichtig af te wasschen om te beletten, dat er te veel stof op komt. De ontwikkeling zal nu vrij snel gaan en na vijf of zes weken zullen de eerste bloemen aan de bloemtros, die dan flink boven de bladeren uitsteekt, ontluiken. Staan de bloeiende *Hyacinten* niet te warm, dan kan men er in de kamer verscheidene weken plezier van hebben. Door achtereenvolgens enkele potten binnen te zetten, zal men den ganschen winter genot van deze planten kunnen hebben.

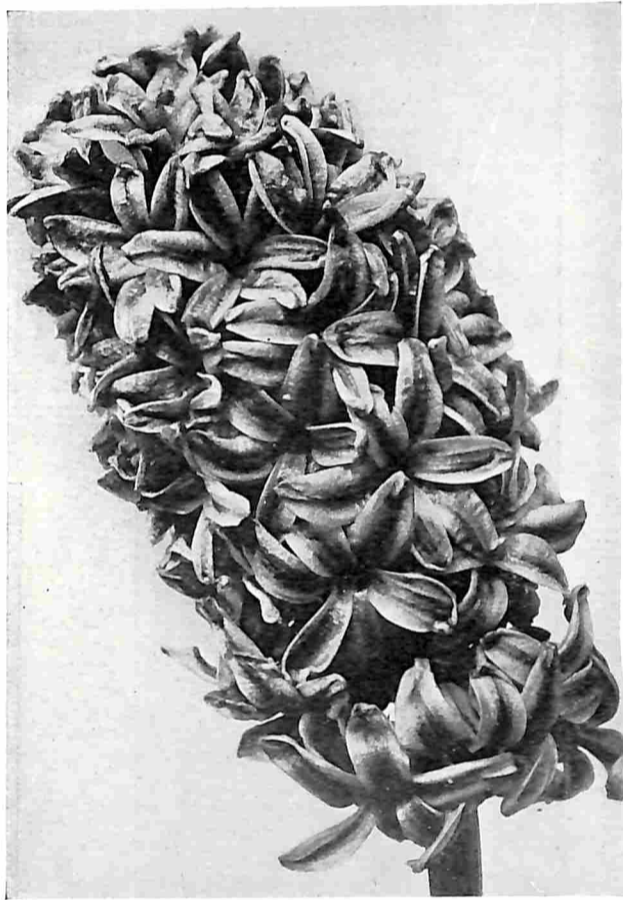
Nog gemakkelijker om in bloei te trekken dan de gewone *Hyacinten* zijn de Romeinsche *Hyacinten* of *Romaines blanches*, terwijl zij ook het voordeel hebben vroeger te bloeien en uitgebloeid te zijn tegen dat de gewone soorten in bloei komen. De bollen worden van Augustus tot October opgepot en in November in de kamer gezet. De behandeling is verder geheel als de voorgaande, alleen plant men, daar zij in al haar afmetingen veel kleiner zijn, gewoonlijk drie of vijf bollen in één pot. De Romeinsche *Hyacinten* bloeien gewoonlijk in de eerste helft van December. De bloemen zijn kleiner en de bloemtrossen lang niet zoo groot en dicht met bloemen bezet, doch het geheel wordt daardoor lossen en aangenamer van voorkomen. Een pot met een stuk of vijf *Romaines blanches* maakt inderdaad een aardigsten indruk. Zijn de *Hyacinten* uitgebloeid, dan doet men het best de bollen op te ruimen. Wel kan men ze in een koele kamer aan den groei houden, totdat de bladeren volwassen zijn en ze daarna langzaam laten afsterven, waardoor de bollen rijp worden. Deze zullen dan het volgend jaar buiten uitgeplant nog wel een bloempje geven, doch de bollen zijn dusdanig verzwakt, dat men er toch niet veel voldoening meer van zal smaken.

Een derde wijze om *Hyacinten* te kweken, is op glazen en dit is een manier, die ieder, zelfs bewoners van een bovenhuis, gemakkelijk kunnen volgen. Wil men zoo zijn bollen kweken, dan moet men niet verzuimen dit aan den leverancier te melden, daar lang niet alle verscheidenheden voor kultuur op water geschikt zijn.

Men begint dan met z.g.n. hyacintenglazen te koopen, en moet daarbij goed toezien, dat de halzen niet te nauw zijn, daar dit vaak de oorzaak van het mislukken is. Past toch de krans van den bol, waaruit de wortels ontspruiten, niet goed op het glas, dan raken de laatste tusschen het glas en den bol bekneld en verdrogen. De glazen worden half September gevuld met helder regen- of leidingwater, waaraan men een zeer klein beetje zout toevoegt, om de ontwikkeling van wieren tegen te gaan. Het water moet zoo hoog in het glas staan, dat de bovenkant ongeveer $\frac{1}{2}$ c.M. van den onderrand van den bol, als die er op staat, verwijderd is. Raakt toch het water den bol, dan is er veel kans dat die verrot. Heeft men de bollen op de glazen gezet, dan plaatst men ze in een volslagen donkere en koele kast. Het is toch voor het welslagen van het meeste belang, dat de bollen, alvorens door te groeien, goed beworteld zijn, en laat men ze een week of zes in donker staan, dan zullen, zooals bijgaande afbeelding aantoont, alleen de wortels doorgroeien. Zijn de laatste zoover, dat zij den bodem dan van het glas raken, dan zet men ze in een koele kamer voor het raam. Het is toch niet gewenscht ze aanvankelijk te warm te zetten, omdat dan de bladeren sterk doorgroeien, wat dikwijls geschiedt ten koste van de bloem. Ook is het noodig de neuzen in den beginne met een peperhuisje te bedekken en later de glazen geregeld te draaien om een gelijkmatigen groei te bevorderen. Is het water een centimeter of vier in het glas gezakt, dan vult

men het bij, waartoe bij voorkeur lauw water moet gebruikt worden. Is het vuil geworden, dan giet men het voorzichtig af en ververscht het geheel.

De groei der *Hyacinten* op water gaat veel langzamer dan in potten en vóór half of einde Februari zal men ze gewoonlijk niet in bloei hebben. Veel zorg vereischen zij eenmaal in bloei staande niet meer, doch het wil wel voorkomen, dat de tros te zwaar is voor den bloemstengel. In dit geval bindt men ze aan gebogen ijzerdraden staafjes, die in den handel verkrijgbaar zijn, of wel men steekt een stokje met een scherpe punt in den bol, waar dan de bloemstengel aan vast gebonden wordt. Dit laatste kan men gerust doen, aangezien de bol van een op water gekweekte *Hyacint* voor verdere kultuur geheel waardeloos is. Zooals wij reeds opmerkten, eischt de kultuur van *Hyacinten* op water alleen slechts wat oplettendheid, en jammer is het daarom zeker, dat men de zoo gekweekte planten tegenwoordig zooveel minder aantreft dan eertijds. Voor hen, die van wat bijzonders houden, is vooral het kweken van *Hyacinten* op dubbele glazen, de z.g.n. antipodische *Hyacinten* heel aardig. Direct nieuw is deze kweekwijze niet te noemen, want reeds in 1768 maakte de Markies de St. Simon in zijn werk „*Des Iacintes*” er melding van, toch vindt zij slechts weinig toepassing. Voor dit doel gebruikt men de z.g.n. dubbele hyacintenglazen, die bij iederen grooten glashandelaar of handelaar in tuinbouwartikelen te verkrijgen zijn. Zij bestaan uit een + 40 c.M. hooge bekervormige karaf met nauwen hals en een glazen pot,

HYACINT „KING OF THE BLUES”.

die van onder n een opening heeft, en juist in de karaf past. Voor de opening in den bodem van den pot legt men een *Hyacint*, met den neus naar onderen. Hierop vult men het glas ter halver hoogte met aarde en zet daarna een tweeden bol met den neus naar boven er in, waarna de pot verder met aarde op de reeds aangegeven wijze gevuld wordt. De *Hyacinten* staan dus met de voeten naar elkander toe. De behandeling is nu aanvankelijk geheel gelijk aan die der in potten gekweekte. Half November brengt men den pot in de kamer en zet hem op de karaf; de eene bol zal van onderen, de ander van boven zijn neus + 1 c.M. uit de aarde steken. Aanvankelijk houdt men ze in een koele kamer, totdat de bladeren 8 à 10 c.M. lang zijn. Dan neemt men den pot nog eens voorzichtig van de karaf, vult de laatste geheel met water, waarna hij er weder opgezet wordt. Het geheel zet men nu op een lichte plek in de huiskamer. Zoowel de eene als de andere *Hyacint* zal nu geregeld doorgroeien en na enkele weken zullen zoowel de in het water hangende als de naar boven groeiende even ver ontwikkeld zijn. Heeft men goed gelijkbloeiende verscheidenheden gekozen, en is men met de ontwikkeling een beetje gelukkig, dan leveren zulke *Hyacinten* op dubbel glas een aardig gezicht op, al is het dan ook slechts een aardigheid geheel strijdig met de natuur. Op verschillende wijzen kan men dus in huis plezier van deze fraaie bloemplanten hebben en wij hopen, dat de tijd weer eens moge aanbrenken, dat men in iedere huiskamer *Hyacinten* vindt.

Goede *Hyacinten* voor vakbeplanting zijn: *L'innocence*, zuiver wit; *Roi des Belges*, schitterend rood; *Franchise*, roomwit; *Gertrude*, rose met donker gestreept; *King of the blues*, donkerblauw; *Schotel*, lichtblauw; *King of the Yellows*, geel. Voor potkultuur zijn het meest geschikt:

King of the blues, donkerblauw; *Lord Derby*, zachtblauw; *La Franchise*, roomwit; *City of Haarlem*, geel; *Robert Steyger*, donkerrood; *Jacques*, zachtrose; *Lady Derby*, zachtrose; *Mimie*, roomwit. *Romaine blanche* (Romeinsche *Hyacint*) zuiver wit.

Voor glazen verdienen aanbeveling: *L'innocence*, zuiver wit; *Gertrude*, rose met donker gestreept; *Schotel*, lichtblauw; *La Grandesse*, zuiver wit; *Houble Mr. Balfour*, paars met heliotroop; *Morena*, zeer licht rose; *Garribaldi*, vuurrood; *Ida*, helder geel.

Voor antipode-glazen: boven *Gertrude*, rose met donker gestreept, en onder *King of the blues*, donkerblauw; of boven *Baron van Tuyl*, zacht rose, en onder *Queen of the blues*, lichtblauw.

E. TH. W.

VARIA.

Door H. Mr's jachtopziener Spek te Hoog Soeren, is in de bosschen aldaar onlangs een arend geschoten, die een vlucht van 2 M. had. Het kolossale dier had zich reeds eenige dagen in den omtrek opgehouden, tot het den heer S. gelukte het dier onder schot te krijgen, toen de vogel zich had nedergezet om te slapen.